

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА
Верховний Архієпископ Києво-Галицький

Вих. ВА 20/308

Аркуш 1 із 11-ти

«ЗАЛИШИТЬСЯ ВАМ ОДНЕ – ТЕ, ЩО ВИ ДАЛИ ВБОГОМУ!»

**Послання Синоду Єпископів
Української Греко-Католицької Церкви 2020 року
до духовенства, монашества і мирян**

**Всесвітліші та всечесніші отці!
Преподобні брати і сестри в монашестві!
Дорогі браття і сестри в Христі!**

I. «Бідних матимете з собою повсякчас» (Ів. 12, 8): лики і виміри убогства навколо нас

1. Цим посланням Синоду Єпископів УГКЦ ми, ваші пастирі, прагнемо спільно з вами скерувати наш погляд до стражденної вбогої людини, мовчазний крик якої часто не досягає вух і сердець наших сучасників. Проте вбогі мають особливе місце в серці люблячого Бога, Отця Небесного, який бідного рятує і підносить, засмученим дає зазнати щастя (пор. Пс. 5, 11. 15), а нас взиває устами свого пророка Ісаї «кайдани несправедливості розбити, пута кормиги розв'язати, пригноблених на волю відпустити, кожне ярмо зламати, з голодним своїм хлібом поділитись, увести до хати бідних, безпритульних, побачивши голого, вдягнути його, від брата свого не ховатись» (Іс. 58, 6–7).

Щоб не відвертати своїх сердець від брата і сестри, які страждають поруч із нами, хочемо, наслідуючи милосердного самарянина, зупинитися перед людською долею і похилитися над нею в жесті милосердної і співчутливої любові, яку Господь вливає своїм Духом у наші душі (пор. Рим. 5, 5).

2. Святіший Отець Франциск, започатковуючи наприкінці Ювілейного року Божого милосердя (2015–2016) щорічний Всесвітній день убогих, звертав увагу на численні прояви, або «лики», убогості, присутні в сучасному світі, – відкритий список болю і страждання, який від віків і до сьогодні поповнюється специфічним і болісним досвідом кожного народу, кожної родини і кожної людини і в якому розпізнаємо і дописуємо чимало власних нужд і болів:

- убогість тих, хто зазнає страждання, – фізичного, морального чи психічного;
- убогість маргіналізованих, самотніх, відкинутих та ігнорованих суспільством;
- убогість жертв зловживання владою і впливовістю;

- убогість тих, кого визискують задля наживи, топчуть спотвореною логікою влади і грошей;
- убогість приречених на заслання, переслідування і тортури та ув'язнених;
- убогість жертв війни, конфліктів, тероризму;
- убогість позбавлених свободи, прав і гідності;
- убогість безграмотності та неосвіченості, яка тримає в темряві мільйони молодих умів і душ;
- убогість інтелекту і культури, що пропонує низькопробний сурогат, замість підносити людину на висоти духу;
- убогість духу, закритого до Божої дійсності, позбавленого світла віри і знання Христа-Спасителя;
- моральна вбогість занурених у гріхах і поневолених невпорядкованими жаданнями;
- убогість безробітних, позбавлених медичної та базової соціальної опіки;
- убогість біженців, мігрантів, заробітчан, безхатченків та ін.

«Який же довгий і далеко не завершений список довелося нам укласти, споглядаючи убогість – плід соціальної несправедливості, моральної нужденності, захланності небагатьох і загально поширеного збайдужіння!» – підсумовує Папа свій погляд на убогість у світі і одночасно запрошує всіх нас розпізнавати в ликах убогих цього світу присутнього Христа, щоб похилитися над ними і простягнути їм руку співчуття і допомоги, щоб вилити на рани людства олію розради і милосердної любові.

II. «Жаль мені цих людей!» (Мт. 15, 32): виклик матеріального убозтва в сучасному світі

3. Христос, побачивши матеріальну нужду людей, які перебували поруч із Ним у пустині, відчув у своєму Божественному серці зворушення і співчуття до них. Він скерував свій заклик до апостолів, щоб пошукали їсти цим знедоленим.

Матеріальне убозтво впадає в око кожному, хто має щире серце і відкриті очі. Достатньо переглянути свіжі дані статистики, сухої і безликої науки, яка представляє за кожною цифрою конкретну людську долю, людську істоту, пригноблену, позбавлену гідності, утиснену у своїх правах, можливостях і свободах.

Міжнародні гуманітарні організації повідомляють, що сьогодні у світі майже мільярд людей живе в умовах крайнього зубожіння, маючи на денний прожиток і своє утримання менше ніж два американських долари, хоча в самих США теж є чимало безробітних і убогих, які працюють. Тоді як одна частина людства сягає космічних просторів у своїх технологіях, інша – видає мільярди на смертоносну зброю, майже 800 мільйонів людей – а це близько 10 відсотків населення Землі! – стають жертвами постійного недоїдання і голодної смерті. Ба більше, у багатьох розвинених країнах щоденно викидаються на смітники сотні тисяч тонн продуктів, які могли б порятувати життя тих, хто голодує. Разом із цією їжею на смітники історії і на маргінеси людської спільноти викидаються, як непотріб, живі людські істоти й долі.

4. І в Україні ситуація не набагато краща. Вісім із 10 пенсіонерів перебувають за межею бідності. При цьому щоразу частіше нам сигналізують про труднощі в пенсійному забезпеченні в найближчому майбутньому. За різними оцінками, від 25 до 45 відсотків громадян нашої держави не можуть забезпечити своїх елементарних базових потреб. Незважаючи на деяке збільшення рівня оплати праці, в Україні спостерігається таке явище, як бідність тих, хто працює. Експерти зазначають, кожному третьому працівникові не вистачає заробітної плати на задоволення необхідних життєвих потреб, а кожен другий працездатний працює на умовах вторинної зайнятості. Ударяє по багатьох наших родинах відсутність належного соціального забезпечення осіб із інвалідністю та малозабезпечених співгромадян.

Тож попри те, що ми отримали від Бога величезний природний, економічний і людський потенціал, більшість населення нашої країни – через тривалу недолугу політику можновладців і непослідовність у реформах – приречена на животіння. Криза в Україні, спричинена російською агресією на Сході, до якої додалися новітні виклики, пов'язані з пандемією, роблять життя мільйонів українців украй тривожним і важким. Мільйони трудових мігрантів, масове безробіття, соціальна незахищеність – прояви різької убогості в нашій Батьківщині, «багатій країні бідних людей», як хтось зауважив з гіркою іронією.

5. Бажаючи змінити ситуацію на краще, мусимо почати від заспокоєння базових потреб, зокрема від подолання голоду навколо нас. З глибини століть до наших вух долинає голос св. Василя Великого, пробуджуючи сумління стосовно людей, які вмирають від голоду: «Хвороба нужденного – голод, який є таким великим стражданням, що не може не викликати співчуття. Найгірша з усіх людських бід – голод, і смерть від голоду – тяжча за будь-яку смерть. Інші небезпеки або вістря меча приносять швидку смерть... Але голод є повільним злом, тривалою мукою; смерть, яка причаїлася і заховалася всередині, щомиті загрожує та зволікає» (Гомілія, виголошена під час голоду та посухи). А далі святий дає свободу своєму обуренню, бачачи байдуже ставлення і гріховну нечутливість оточення до цих нелюдських болів і страждань: «Якого покарання заслуговує той, хто здатен байдужо пройти повз людину з таким виснаженим тілом? Хіба можлива більша жорстокість? Хіба не гідна така людина того, щоб вважати її лютим звіром, визнати злодієм і людиновбивцею? Людину, яка має змогу вилікувати, виправити зло, але добровільно та з причини жадібності відкидає це, варто справедливо осудити разом із убивцями» (Там само).

Мільйони поруч із нами живуть і сьогодні в тіні цього повільного голодного вмирання, – мовчазні, позбавлені гідності, уваги, співчуття, допомоги і розуміння. Їхнє горе, придушене нашою нечутливістю і бездіяльністю, стає ще більше кричущим і нестерпним. Бо байдужість убиває!

6. Ми, українці, добре знаємо, що таке голод і голодна смерть, а також якою гіркою є самотність помирання на очах збайдужілого і зосередженого на собі світу. Пам'ять про жахи Голодоморів закарбувалася в нашій національній свідомості назавжди. Однак ця пам'ять накладає на нас відповідальність, не лише перед

померлими, а й перед сучасниками, які сьогодні на очах в усього світу приречені на подібні муки і страждання, що їх зазнавали наші брати і сестри майже століття тому. Можливо, наш народ, пройшовши такі страшні випробування, має від Бога особливу місію і завдання пробуджувати сумління людства та поодиноких осіб, щоб вони перейнялися ганебним явищем голоду у світі і робили все, аби усунути ці страждання слабких та незахищених братів і сестер, ставши їхнім голосом і простягнувши їм помічну, солідарну руку. І як багатостраждальний єврейський народ, переживши жахіття Голокосту, став запобіжником для грішного людства перед повторенням подібних злочинів, так само наш народ, зазнавши досвіду винищення голодом, мав би слугувати у світі голосом сумління, яке взиває до порятунку тих, хто недоїдає та голодує, і промотором активних дій задля усунення лиха голоду з лиця Землі. Це має стати нашою консолідованою і наполегливою дією, усіх – держави, громадськості, Церков, кожного українця і кожної українки, для кого святою є власна історія, доля країни і пам'ять про загиблих. І це було б нашою найкращою даниною пам'яті мільйонам жертв Голодоморів і нашим дійовим внеском у преображення нинішнього людства: «Пам'ятаючи Голодомор – рятуємо від голоду сьогодні!»

III. «Багатим у цьому світі накажи!» (1 Тим. 6, 17): звернення до сумління про співчуття і солідарність з убогими

7. Господь Бог, Творець і Податель усяких благ, які існують у цьому світі, не засуджує багатства, якого Він є Джерелом і Запорукою для добра всіх своїх дітей. Тому слушно зауважує Святіший Отець Франциск у своїй останній енцикліці «Усі брати», що «найбільша небезпека прихована не в речах, не в матеріальних предметах чи організаціях, а в способі, у який люди їх використовують» (П. 166). Причина спотвореного розуміння вартості матеріальних речей, за словами Папи, закорінена в зраненій гріхом людській природі, дуже податливій до того, що християнська традиція називає «жадібністю», або «захланністю». «Схильність людської істоти до замикання в іманентності власного «я», у власній групі, у власних нікчемних інтересах. Ця захланність є дефектом не лише нашої епохи, – зауважує автор енцикліки. – Вона існує, відколи людина є людиною, і тільки видозмінюється, набуває різних проявів упродовж століть, використовуючи інструменти, які надає їй у розпорядження історичний момент» (Там само).

8. Коли дорогами українських міст щодня не поодинокі проїжджають у своїх люкс-автомобілях багатії і можновладці (щоправда, подібну картину можна спостерігати в багатьох куточках світу), а при дорогах порпаються в смітниках їхні співгромадяни, як ніколи промовистим стає повчання св. Василя Великого, написане багато століть тому: «Диявол вигадав якийсь хитрий спосіб, завдяки якому багаті мають тисячі приводів до видатків, тому вони домагаються непотрібного, наче необхідного, і найбільших грошових сум їм замало на витрати, які вони собі постійно вигадують... А якщо після численних видатків щось залишається від багатства, це закопують у землю [сьогодні ми б з певністю сказали: виводять в офшори. – Авт.],

оскільки майбутнє неможливо передбачити й існує небезпека, що нас несподівано спіткає бідність» (До багатіїв, 2-3).

9. Утім, Слово Боже і Учителі Церкви вказують на небезпеку, пов'язану з багатством. Зокрема, у вищезгаданому творі читаємо ось що: «Багатство, якщо витратити його, як велить Господь, залишається в тебе, а якщо почнеш утримувати його, - вислизне з рук» (Там само). Очевидно, що Господь не велить витратити накопичені статки на власні розкоші, як це робив багач із притчі про вбогого Лазаря, що «одягавсь у кармазин та вісон і бенкетував щодня розкішно» (Лк. 16, 19), або безумний багатій, який, зібравши щедрий урожай, промовив сам до себе: «Душе моя! Маєш добра багато в запасі на багато років! Спочивай собі, їж, пий і веселися!» (Лк. 12, 19).

10. Блага, багатства, заощадження, якщо їх використовувати вміло і мудро, мають ставати корисними не тільки для нас самих, а й для наших ближніх і перетворюватися в руках відповідальних управителів на майстерні знаряддя творчої любові, що преображає світ. Натомість нечутливість сумління до справжньої вартості матеріальних благ та до крику нужденного лежить в основі криз і потрясінь, які мучать людський рід споконвіку і аж донині, завдаючи страждання мільйонам та наражаючи на вічну небезпеку людей, засліплених багатством і грошима. Тому ми вкотре змушені визнати, що «серед найбільш важливих причин кризи сучасного світу є притушене людське сумління і віддаленість від релігійних цінностей, як рівно ж домінування індивідуалізму та матеріалістичних філософій, котрі обожають людину і ставлять світські та матеріальні цінності на місце найвищих і трансцендентних принципів» (Усі брати, 275).

11. Закликаючи заможних до переміни серця перед лицем Всевишнього, до солідарності і співчуття з убогими, хочемо стати голосом Бога, який промовляє до їхнього сумління задля їхнього ж спасіння і добра. Бо ті, що, за влучним спостереженням Климента Олександрійського, «приносять похвальні слова багатіям, повинні бути справедливо осуджені не тільки як підлесники та як ті, що втратили гідність вільної людини... але їх треба вважати безбожниками і підступниками... [як безбожники] вони не дбають про те, щоби хвалити і прославляти єдиного і благого Бога, і зодягають честю, яка Їому належить, людей, підлеглих Божому судові... їм [як підступникам] самого надлишку дібр достатньо, щоби ввести в гординю душі тих, що є власниками дібр, а вони розтлівають їх і зводять із дороги, якою можна було б досягнути спасіння. Крім того, вони притуплюють розум багатих насолодами від своїх безмірних прославлянь і взагалі роблять так, що багаті зневажають усі речі, крім багатств...» (Який багач спасеться?).

Тож, не бажаючи бути засудженими разом із багатіями, а турбуючись про їхнє дочасне справжнє благо та вічне спасіння, кличемо і промовляємо до них: не покладайтеся на багатства, щоб лихо не застало вас зненацька і безповоротно! Натомість, як мудрі управителі, скеруйте засоби, які ви маєте у своїх руках, щоб рятувати вбогих, захищати слабких, підтримувати знедолених. Тоді і ваші душі

просвітяться теплом любові, правди та добра, і ви зазнаєте благословення, миру та радості, яких ніякими грошима не зможете собі купити чи гарантувати.

12. Основну відповідальність за покращення ситуації в економіці і на ринку праці відіграє, вочевидь, держава. Тому ми закликаємо державних мужів України та країн нашого поселення вживати рішучих і послідовних заходів, щоб забезпечити власним громадянам, емігрантам і заробітчанами доступ до праці та гідну винагороду за неї, належний соціальний захист і опіку, зокрема найслабшим і найуразливішим. Неприпустимим і таким, що кличе про помсту до неба, є затримання заробітної платні працівникам, як рівно ж несправедливе винагороджування та відсутність соціального захисту працівників. Експерти слушно зауважують, що поки в нас є таке ганебне явище, як бідність серед населення, яке працює, побороти бідність пенсіонерів буде неможливо.

13. Більше від різного роду субсидій чи спорадичних подачок із рук багатих, суспільному благу мало б слугувати впровадження таких підходів і методів ведення підприємництва, які ставлять у центрі уваги людську особу, її гідність, свободи і права. Соціально спрямований бізнес – це те, що має визволити працедавців і економічні структури від поневолення сліпими законами ринку, під дією яких часто гинуть люди, топчуться права простих працівників, перекреслюються долі старших, ламаються надії молодих.

14. Ми вповні усвідомлюємо і підтримуємо слова великого католицького проповідника Фултона Шіна про те, що «людські серця, отруєні ненавистю, хтивістю та заздрощами, не можуть бути зцілені лише мудрими проповідями та суспільними реформами». Є вкрай необхідна «переміна в людських серцях, у звичках і стилях життя» (Усі брати, 166). Про таку переміну сердець молимося, шляхом такої переміни прагнемо крокувати самі і запрошуємо до цього всіх людей доброї волі.

IV. «Блаженні вбогі духом!» (Мт. 5, 3): давати християнське свідчення євангельського убогства

15. До згаданої переміни серця покликані всі люди, створені на Божий образ і Божу подобу, проте насамперед ті, хто вдостоївся зустрічі з живим Богом у воплоченому Христі. Папа Франциск у Посланні з нагоди Першого всесвітнього дня вбогих пригадує, що «для Христових учнів убогість – це насамперед покликання наслідувати вбогого Ісуса. Це шлях за Ним і з Ним, – шлях, який веде до блаженства Царства Небесного (пор. Мт. 5, 3; Лк. 6, 20). Убогість означає смиренне серце, яке вміє сприйняти власний стан обмеженого і грішного створіння, щоб подолати спокусу всемогутності, яка обманює людину, що вона безсмертна. Убогість – це погляд серця, який перешкоджає думати про гроші, про кар'єру, про розкіш як мету життя і передумову щастя».

16. Щоб наше крокування за Христом убогим дорогою Блаженств було для інших вірогідним і привабливим, доконче мусимо опертися на свідчення, а не обмежуватися словесними деклараціями. При цьому слід наголосити, що переконливість свідчення полягає не просто у відповідності між нашими словами і ділами – справжній «свідок

Невидимого» завжди скеровує іншу людину до Бога, сприяє її особистій зустрічі з Ним. З далекого 1974 року лине до нас пророчий голос святого папи Павла VI, актуальний і сьогодні: «Сучасна людина охочіше слухає свідків, ніж вчителів, або, якщо і слухає вчителів, то лиш тому, що вони є свідками. Справді, людина відчуває інстинктивну відразу до всього, що скидається на обман, позірність і компроміс. У цьому контексті розуміємо важливість життя, яке по-справжньому відображає Євангеліє!» (Промова під час Аудієнції в Папській раді у справах мирян, 2 жовтня 1974 р.).

На практиці це означає, що всі ми, Христові учні, першими покликані до проголошення блаженства вбогих, яке є наріжним каменем Христової науки, щоб показати, з одного боку, близькість Бога до кожної стражденної людини, а з іншого – щоб явити світові новий, преображений Духом Христа спосіб ставлення до матеріальних благ, котрі Господь вкладає в наші людські руки, аби вони ставали знаряддями любові, милосердя і братерства.

17. Християни, вдивляючись у прийдешні вічні блага, вбачають у дочасних речах цінний Божий дар і водночас засіб служіння. «Добра дочасні в очах християн не мають безоглядної вартости, – застерігав свого часу праведний Андрей Шептицький, – вони є засобом до осягнення вищого і вічного. Чоловік на сім світі єсть в дорозі. В небі його вітчизна» (О квестії соціальной). Про це не варто забувати та керуватися євангельською мудрістю, яка навчає: «Великий це зиск – побожність, вона бо дає вдовілля. Ми бо не принесли на світ нічого, та й винести нічого не можемо. А маючи поживу та одіжу, цим будемо вдоволені. А ті, що хочуть багатіти, впадають у спокусу та в тенета, і в безліч бажань безглуздох та шкідливих, що штовхають людей у прірву та погибель. Бо корінь усього лиха – грошолоубство, до якого деякі вдавшия, від віри відбилися і прошили себе численними болями. Ти ж, чоловіче Божий, утікай від цього» (1 Тим. 6, 6–11).

18. Господь Ісус, як милостивий Бог і Творець людини, скеровує свої спасенні кроки і спасенне слово передовсім до вбогих. Виголошуючи у синагозі в Назареті свою «програмну проповідь», Він послуговується словами старозавітного пророка Ісаї, який заповідав прихід Спасителя: «Дух Господній на мені, бо Він мене помазав, послав нести Добру новину вбогим». Сповнений Духа милосердя, Ісус відчував скорботу і глибокий біль через людську нужду, голод і страждання. Тож кожен, хто вдостоївся стати храмом Його Святого Духа, неминуче відчуватиме у своєму серці ті самі почуття, що були і в Його Божественному серці: співчуття, милосердя, співучасть, солідарність.

Вселенський Архієрей Франциск закликає сьогодні всю Церкву «говорити свідченням убогості» і пояснює, що це повинно означати на практиці: «Якщо якийсь віруючий говорить про убогість або про бездомних і провадить життя як фараон: такого не можна чинити. Це – перша спокуса. Інша спокуса – це укладати сумнівні угоди із владними структурами. Угоди робити можна, проте вони повинні бути договорами чіткими, прозорими. Бо завжди є спокуса до корупції в публічному житті,

як політичної, так і релігійної» (Інтерв'ю нідерландській газеті «Straatnieuws», листопад 2015 р.).

19. То ж у ситуації, коли сучасне людство потерпає від таких численних травм, зранень, бідності і браку найнеобхіднішого, ми, християни, мусимо часто казати собі в ім'я вірності Євангелію і солідарності з убогими: не личить! Не личить жити «понад стан», тобто понад можливості свого становища, накопичуючи про запас достатки, замість ділитися із потребуючими навіть тим скромним, що сьогодні посилає нам Господь; не личить будувати розкішні вілли і палаци, пам'ятники марнославства і знаки недозволеної розкоші; не личить їздити дорогими ексклюзивними авто задля заспокоєння хворобливих амбіцій і здобуття ефемерного статусу; не личить похижацькому ставитися до довкілля, засмічуючи Божий дар природи, руйнуючи спільну для нинішніх і прийдешніх поколінь домівку; не личить закривати очі на нужду навколо себе і вибудовувати навколо власного життя, власних родин, спільнот, парафій мурів байдужості й черствості. Ні, таке християнам аж ніяк не личить!

20. У межах церковної спільноти є християни, котрі, спонукані Святим Духом, прагнуть дати світові особливе свідчення відірваності від матеріальних благ і прийняття простого, убогого, євангельського способу життя. Ми називаємо їх богопосвяченими особами, які свідомо і добровільно відрікаються від земних багатств, щоб у свободі серця наслідувати Христа вбогого, смиренного і ціломудренного. Ми дякуємо їм за це свідчення, цінуємо їхню посвяту служінню ближнім – жінкам, дітям і молоді, недужим, особам похилого віку, в'язням і нашим захисникам з їхніми сім'ями, але водночас перестерігаємо їх перед спокусою надмірно турбуватися про матеріальні речі і, що ще небезпечніше, робити це коштом плекання щирого життя в євангельській любові, простоті та співчутті до потребуючих.

21. «Я так бажаю вбогої Церкви для вбогих!» – часто повторює Папа Франциск. Нашим бажанням рівно ж є давати свідчення євангельської убогості, щоб кожен монастир нашої Церкви випромінював простоту і скромність, відкритість до вбогих і солідарну близькість із ними. Та й у кожній парафіяльній спільноті і в особистому, родинному житті всі ми покликані провадити життя ощадне, повне співчуття до потребуючих і милосердя до нужденних. Пам'ятаймо, що в спільноті і в родині, де любов і милосердя є не абстрактними поняттями, а способом нового християнського буття, зростатимуть здорові діти, дозріватиме свідома молодь, будуть захищені і оточені належною пошаною і турботою дорослі та старі, а над усіма спочине благословення неба.

V. «Я між вами як той, що служить» (Лк. 22, 27): бути Церквою, яка виходить, щоб служити вбогим

22. Утім, християнська праведність не полягає і не може полягати тільки в аскезі, у втечі від спокуси, у стриманості від гріха та розкошів, жадібності і захланності. – Христос, запрошуючи багатого юнака на дорогу спасіння, закликав його не лише не покладатися на марне багатство, а йти ще далі в здобутті життя, продавши все, що має, і роздавши вбогим. Іншими словами, Ісус бажав зцілити серце юнака від егоїзму,

що засліплює, від самодостатності, яка чинить нечутливим до присутності вбогого, від поневолення багатством, що дає коротке задоволення, проте позбавляє життя глибшого сенсу і правдивої краси. Ось – справжня мудрість віруючої людини: зробити із багатства майстерний інструмент любові до ближнього і засіб власного спасіння.

Праведний митрополит Андрей, будучи дуже заможною людиною, посідав саме таку мудрість, поставивши свої маєтки і ресурси на служіння любові та спільному благу. Тому міг зі спокоем і переконанням духу звертатися до вірних Церкви, бідних і багатих: «В старанню про багатства перед тим одним лишень Христос перестерігає, щоби люди не цінили маєтку вище Бога, над совість, над щастя вічне; щоби дарів Божих самі собі не заміняли на шкоду: бо було би правдивою шкодою для чоловіка, правдивим злом, коли би через маєток один другого кривдив, коли би для гроша запропастив свою безсмертну душу... Будьте ошадними, але не скупими! Ви, багаті, пам'ятайте, що добра, які посідаєте, маєте від Бога, а Бог наказав вам давати милостиню. Пам'ятайте, що кожний дар, даний убогому, Всевишній приймає на Свій рахунок. В годині смерті з усього вашого майна залишиться вам єдине – те, що ви дали убогому!» (Перше слово Пастиря, 1899 р.).

До цієї мудрості святих закликає нас і Боже слово устами мудреця, сина Сираха: «Сину, ніколи ні одному вбогому не відмов милостині й не відвертай ніколи ока від потребуючого; голодуючого чоловіка ніколи не злегковаж і убогому в його потребі не зроби ніколи прикрости. Не засмучуй серця потребуючого і не поскупи малого дару тому, хто в біді. Не відкидай прохання убогого і не відвертай свого лица від потреби ближнього» (Сир. 4, 1-4).

23. То ж ідеалом християнської спільноти загалом і кожного християнина зокрема є служіння. Наша Церква має довгу історію солідарності та соціального служіння, які проявилися з особливою силою у важкі періоди нашої церковної і національної історії. На поселеннях ми спомагали одне одного, гуртуємось у церковних громадах і громадсько-культурних організаціях, засновуючи з великою жертовністю наукові інституції, щоб зберегти нашу ідентичність, передати скарб віри нащадкам та поділитися ним із народами, з якими ми творили одне суспільство в країнах, що нас приймали. Наші серця у вільному світі відчували з усією гостротою біль і утиски, яких зазнавали греко-католики під владою комуністичного режиму на материнських землях. З діаспори підносилися до неба неустанні молитви за переслідуваних братів і сестер у вірі, а милосердна та щедра рука простягалася до них у жесті солідарного служіння, що стало особливо цінним і важливим після виходу нашої Церкви з катакомб. Вдячність за цю тривалу вірну і щедру допомогу ніколи не перестане линути з рідної землі до Бога і до вас, дорогі брати і сестри на поселеннях! Тепер Україна поспішає з необхідною допомогою на поселення, зокрема посилаючи працівників у Христовому винограднику, священнослужителів, яких виховують наші семінарії на Батьківщині і які відтак надають духовну опіку та соціальний супровід нашим вірним у різних кутках світу. На цьому цінному досвіді взаємної підтримки і

солідарності маємо будувати наше сьогодення і майбутнє, поширюючи і збагачуючи цей досвід нашими відповідями на новітні виклики та завдання.

24. Десять років тому, розпочинаючи програму парафіяльного оновлення під гаслом «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом», ми наголошували, що діяльна любов до ближнього є покликанням і завданням кожного християнина, і закликали поглянути навколо себе, щоб зауважити, скільки у світі є нещастя і бідності, самотності і смутку, болю і страждання! Усі ці прикрі явища нашого земного життя – це для нас запрошення до чинної любові, яка є виявом живої віри. Господь хоче відкрити наші очі на нужду світу, щоб ми навчилися по-справжньому любити і виявляли нашим ближнім Божу любов – увагою до них, сердечним співчуттям, підтримкою, словом потіхи і розради, а головно ділами милосердя.

За ті роки, які минули від початку цього спільного шляху церковного оновлення ми стали свідками і співучасниками великого руху солідарності і милосердя серед Божого люду нашої Церкви і нашого народу, в Україні і на поселеннях суцього. Випробування, які падали і падають на нас, не ламають, на щастя, нашого духовного хребта, а навпаки, мобілізують всі душевні і фізичні сили для захисту, підтримки, порятунку.

Ми дякуємо всім вірним Церкви і людям доброї волі в нашому суспільстві, в Україні і за кордоном, за вашу доброту, посвяту, щедрість і жертовність, що їх ви проявляли як у рамках програми «Жива парафія», так і за інших численних нагод і потреб. Вашими пожертвами та добрими ділами ви не лише підтримуєте сотні тисяч постраждалих від війни, катаклізмів, несправедливості та соціальної нерівності, – ви даєте перед Божим обличчям ясне і смиренне свідчення живої віри, сили любові, яка заповідає перемогу життя і воскресіння.

25. Та лихо поки що не минуло. Убогих завжди матимемо поміж нами. Тому сьогодні відновлюємо наш заклик продовжувати наполегливо і сумлінно служити потребуючим, убогим і знедоленим. «Лише тоді зможемо вважатися живими християнами, а наші парафії стануть місцем, де піклуються про сироту, заступаються за вдову, допомагають убогому і розділяють страждання із хворими. Так об'являтимемо світові материнське обличчя Церкви та станемо живим знаком присутності Бога серед людей, згідно зі словами св. Августина: «Якщо бачиш любов, бачиш Пресвяту Трійцю» (Блаженніший Святослав, Пастирський лист «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом», 2011 р.).

26. Беручи до уваги критичний стан із продуктовим та матеріальним забезпеченням чисельно значних верств населення в Україні і в різних частинах світу, спричинений і загострений світовою пандемією коронавірусу, пропонуємо усій нашій церковній спільноті цього року започаткувати з нагоди Всесвітнього дня вбогих конкретний милосердний чин – благодійну акцію «Нагодуй убогого!», координацію якої доручаємо нашому Відділу соціального служіння.

Ніхто з-посеред нас не є таким убогим, щоб не міг поділитися з іншими. Лише тіснота серця можуть перешкодити нам це зробити. Натомість серце, що містить у

собі бодай крихту Христових думок і почуттів (пор. Флп. 2, 5), не зможе не сказати перед лицем людського болю і страждання: «Жаль мені цих людей» (пор. Мт. 15, 32). А цей жаль серця неодмінно породжуватиме щиру молитву, діла милосердя, готовність поділитися, скласти пожертву на благодійну мету, щоб рятувати життя і захищати знедолену людину, даруючи їй свій час, увагу і матеріальні засоби, потрібні для життя.

Тож закликаємо братів і сестер у вірі по всьому світі активно долучитися до цієї ініціативи «Нагодуй убогого!», яка надалі діятиме при наших парафіяльних спільнотах і церковних організаціях на постійній основі. При цьому заохочуємо творити щоразу нові підходи та форми, щоб нести своєчасну і посильну поміч усім без винятку нужденним, близьким і далеким, віруючим і невіруючим, бо Божа любов, яка нас надихає, не зводить мурів та бар'єрів, а прокладає шляхи і будує мости всепрощення та милосердя.

27. Дорогі в Христі брати і сестри! Бажаємо дедалі більше бути Церквою, яка виходить, щоб служити, – це наша програма, наша мрія, наш дороговказ. Насамперед маємо служити тим, хто є найближче до нас і відчуває брак уваги, підтримки й розради. Але закон і заповідь любові має універсальний вимір і характер. Тож наша Церква – в Україні і на поселеннях – повинна вчитися виходити дедалі більше за межі своїх парафіяльних, конфесійних і етнічних «огорож», щоб відкритися у милосердній любові до всіх страждених і знедолених, незважаючи на конфесійну і релігійну приналежність, на расу, стать чи вік. Єдине, що має нас провадити до зустрічі із ними, – це Христова любов, яка нас надихає і спонукає до дії (пор. 2 Кор. 5, 14). Нема на світі для Божої дитини чужої людської долі, чужого горя і нещастя. Усі ми – діти єдиного Отця Небесного і члени тієї самої людської та Божої родини. Тож маємо завдання і доручення, отримане від нашого Спасителя у притчі про милосердного самарянина як напуття, як заповіт і наказ: «Іди і ти роби так само!» (Лк. 10, 36).

Благословення Господнє на вас!

Від імені Синоду Єпископів

Української Греко-Католицької Церкви

Дано в Києві,

при Патріаршому соборі Воскресіння Христового,
у день Святого мученика Лонгіна сотника,
29 жовтня 2020 року Божого